

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

250

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים"

רמזי הנגעים לאדם

מתוך הרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א

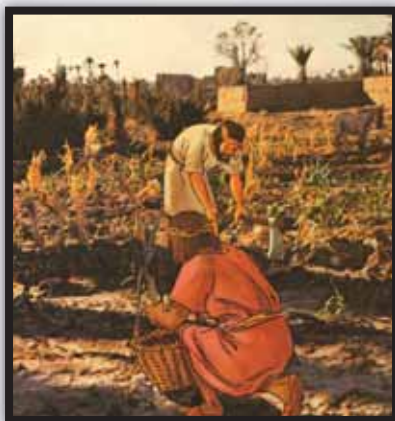
עצמו, הכל חלק לפניו וכלום לא חסר לו בידיעותיו בהן.

וכשהקב"ה מזכה לנו לראות בהווית נסים, הנה מן הנס משתנה לו כל השקפתו על טבע, כשרואה: **"ההפכי הצור אגם מים"** (תהילים' קיד). רואה איפוא כי לא ידע כלל מהו אבן וזה מביאו לצאת ממחשבתו החילונית ממחשבתו היום יומית ומבין כי לא הבין כל הבנה במציאותו של טבע. נסים מעוררים את האדם. נסים מעמידים את האדם מזרם מחשבותיו המלומדות. נסים מרוממים את האדם ומעלים אותו לשקוף בהבטה, מעל גדרי הטבע המוגבלים.

'מן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים ואין בהם טבע ומנהגו של עולם' וכשמשכיל שאינו מבין את הטבע, אז מכיר ויודע כי כולם רק רצונו יתברך ו'**מי שאמר לשמן וידלוק, יאמר לחומץ וידלוק'** (תענית' כה). ההדלקה לא מהשמן באה כי אם מדבר ה' אשר בשמן! כי **"לעולם ה' דברך נצב בשמים... כוננת ארץ ותעמד"** (תהילים' קיט). מאריך עד שמים רק גזרתו יתברך היא המקיימת, טבע ולמעלה מן הטבע אחת הן: **"הוא אִמֵר וַיְהִי הוּא צָוָה וַיַּעֲמֵד"** (שם לג). והוא כדברי הרמב"ן יסוד כל התורה כולה.

על דרך זה אנו צריכים ללמוד ולהבין מפרשת הנגעים, נגעי בגדים והבתיים בלי ספק שאינן באים מצד הטבע, כי אין בהם דם וליחות המסככים העיפוש, או כל חולי וכל מכה ועל כרחך אתה צריך לומר שבאים בדרך נס, על צד העונש. וזה צריך להיות בנין אב גם על נגעי הגוף שהם

המשך בעמ' 2 <<<

אדם המורגל יום יום עם טבע המים, הנה כשנשאלנו על טיבה של מים וידיעתו בה, לא יגמגם כלום בתשובתו, כי יודע היטב את המים ומהותם וכלום לא חסר לו בידיעותיו לפי מחשבותיו המורגלות.

אבל כשנעמידהו לרגע להעלותו מעל מחשבותיו המורגלות, אזי בהשקפות עילאיות ששיג כבר יביט אחרת לגמרי על מהותה של מים וטיבם. האיש הזה יתהה וישתאה בכל ידיעותיו המוגבלות, כבר לא ידע ברורות בכל הגדרותיו שהיו לו במים עד כה ובמסקנתו הסופית כי אמנם אינו יודע באמת מה זה מים ומה הגדרותיו, הנה ידיעותיו של האיש הזה עכשיו בטיבו של מים ידיעה אחרת היא לגמרי.

וכן לדוגמא ענין של אור וחושך, אדם במחשבותיו המורגלות והפשוטות הוא מבין הכל, כלום לא מעוררו ולא חודר כלל בתוכיות הענינים להפרידם על כל נתחיהם, מהו אור ומה הן פעולותיו, מהו חושך ואיך הוא מתהווה; אם חושך הוא בהעדר האור, או הוא מציאות בפני

עיין רמב"ן. וב'ספורנו' מאריך בענין זה וכתב: **'ממה שאין ספק בו, שלא יהיה זה בטבע בשום פנים, כי בבגד לא יקרו אלה המראות המשוונות... אמנם העיד הכתוב שלפעמים יהיה זה כפלא בבגדים ובבתיים וזה להעיר און הבעלים על עבירות שבידם, כמו שספרו ז"ל שיקרה בענין השביעית, כאמרם: 'בוא וראה כמה קשה אבקה של שביעית; אדם נושא ונותן בפירות שביעית, סוף מוכר את מטלטליו, לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו' (קדושין' כ.). כל זה בחמלת ה' על שומרי מצוותיו... אמנם הנדרמים אשר לא ידעו כלל ולא התעוררו כלל לדעת דבר מזה והם כל בני הנכר ורוב האומה הישראלית זולתי יחיד סגולה, הם בלי ספק תחת הנהגת הטבע והגרמים השמימיים הנכבדים... ולזה ראוי שלא יהיו בגדי בני הנכר מטמאים ולא בתיים מטמאים בנגעים כלל'.**

האחת שאנו צריכים ללמוד ולהעלות, הוא מה שכתב הרמב"ן בסוף פרשת 'בא' (יג טז): **'כי מן התועליות שיש לנו מן יציאת מצרים, מן כל האותות והמופתים שהראנו השי"ת הוא; כי מן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד כל התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים, בין ביחיד' ע"כ.**

צריך האדם להיות לו הבנה אחרת לגמרי על כל ענין הטבע. נקח לדוגמא; כשרואים שמטה נעשה נחש, או מים מתהווים דם, ראשית חכמה משיג הוא השקפה אחרת לגמרי על טיפה של מים.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

חוקן לטבע, על צד העונש ('כלי יקר'). כשאדם רואה אלה המראות המשונים וכן כל הנגעים כי יהיו באדם, הלא עליו להתבונן בהם ולהסיק כי יש כאן משא ומתן שמנהלים אתו מן השמים, ה' הוא המדבר אתו להעיר אזנו על עבירות שבידו ואיך הוא "לא יבין נמשל כבהמות נדמו"? (שם מט).

אמר הכתוב: "שוט לטוס מתג לחמור ושבט לגו פסילים" ('משלי' כו). כמה נפלא הפסוק הזה! אדם יושב על סוס בעל חי בלתי משכיל, אין לו שכל להנהיג בעצמו והנה הסוס רץ אתו למרחקים, מכוון דרכו ומגיעו לבעלים בדיוק למטרתו שהעמיד לו אותו האדם! הלא ממש פלא הוא! ואיך באמת עלה זה?

התירוץ הוא: "שוט לטוס! מלמדיו אותו להבין רמזי השוט. ולטוס אין צריכים הרבה, אלא רק שוט, כלומר: להוליך את השוט באויר מבלי להכותו וכאשר מוליכין את השוט באויר הוא מתירא ורץ ('הגר"א). החמור אינו מועיל לו זאת, אלא צריך "מתג" למשוך בו. אבל הכסיל אינו מועיל כלום, אלא "שבט לגו פסילים" ('הגר"א). צריך הכסיל לקבל את המכה ממש בגופו, כדי להבין. והריהו גרוע מן הבהמה.

ובמדרש (שמו"ר כ א) אמרו: "שוט לטוס" זה פרעה הראשון שנאמר: "וינגע ה' את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אכרם" ('בראשית' יב)... ו"מתג לחמור" זה היה אבימלך... ו"שבט לגו פסילים" זה פרעה והמצריים שכיון שנתכלו במכות שלא בטובתם, שלחו את ישראל. כשלקח פרעה הראשון את שרה הנה שאל עבורה ואברהם אמר לו: "אחתי הוא" ובלילה כשנגעו ה' בנגעים, תיכף הבין מה שמרמזים אותו, כי הרי סוס שאין לו שכל מבין ברמזי ה"שוט", כל שכן שאדם בן דעת יהיה לו די ברמיזא.

ואבימלך כנראה לא חש תיכף על מעשיו ומה שמרמזין לו והיה צורך כבר לייסרו ב"מתג" להוליך אותו ולמשוך בו, כמאמר הכתוב: "ואחשך גם אנכי אותך מחטו לי" ('בראשית' כ).

"ושבט לגו פסילים" זה פרעה והמצריים, אוי ואבוי לפרעה ולמצרים, כי לא הועיל להם אף לא "שוט" ולא "מתג", ככד לבם ועיניהם טחו מראות כי יד ה' נגעה בהם. ואחרי כל המכות שנתכו בהם שלא בטובתם, שלחו את ישראל. כיון ששילחם, התחיל קורא: "ווי ווי".

מתוך הרגלנו יום יום במקרי הטבע, הנה כשאדם נחלה ונופל למטה, מחשבתו הראשונה היא על הסכה הטבעית שהביאה אותו לידי המחלה, אצל חז"ל הקדושים מצינו: 'רב הונא תקיפו ליה ארבע מאה דני דחמרא. אמרו ליה: 'לעיין מר במיליה' ('ברכות' ה:). וברש"י: 'פפפש במעשיו'. הנה לא חשבו ולא שאלו כלל על הסכה הטבעית שגרמה לחמרא (יין) שיתחמץ, אלא ראשית וסוף כל דבר למצא הסכה האמיתית היא מעשיו של אדם, שרק הם הגורמים היחידים בקלקול היין, כמ"ש (שם): 'מי חשיד הקב"ה דעביד דינא, בלא דינא'.

כשרואין מראה מפליא בבגדים, שלא יהיה זה אפשרי בטבע בשום פנים, הרי אין לנו כל יחס והבנה במהלך אלה הנגעים ובהם מבינים ודאי כי זה הצלפת שוט, אחרי כי פתרון אחר אין לו על העובדה הזו המפליאה, אבל מהו עיקר התועלת שצריך לו לשאת מכל הסוגיא, לידע ולהודיע שאמנם כל הנמצא וכל המתרחש, בין אם הוא טבעי, או לא טבעי, הכל הוא רק הצלפת שוט.

האדם המתעורר והמבין כי הלא טבעי הוא הצלפת שוט, הוא יבין גם, כי טבע, הינהו רק הצלפת שוט. אלא שהאדם הוא מושחת כל כך במדותיו, בלי כל דמיון לבע"ח, כי לא מועיל לו כל הצלפת

איזה שוט שהוא, בשעה שמושכין אותו ואומרים לו: "לך לכאן, הטה לימין, העמד ישר רגליך" והוא באחת הולך, בשרירות לבו וברעה, בוחר דרכו ולא מרגיש.

כמה נפלא הפסוק הזה, למתוח על האדם קו בקורת כזה, כמה נורא החירוף והגנאי, הלא עם סוס אתה יכול לרכב עליו אף למרחקים ללא דאגה וללא בעיות ואת האדם הגדול, אינך יכול להוליכו אף לא פסיעה אחת, בלי מגלב תלוי! ואלה הם דברי המדרש (במ"ר יג ד): 'הה"ד: "נכוננו ללצים שפטים ומחלמות לגו פסילים" ('משלי' יט). נכוננו לעוברי עבירה דינים. אמר הקב"ה: "עד שלא בראתי את האדם, התקנתי לו חמשה מגלבין; שאת, ספחת, בהרת, שחין, מכוה".'

זה הוא סוד ענין הנגעים; עם המופלאות שבהם, הכל רק הצלפת שוט, משיכה במושכות; לעוררך להקיץ וללמדך להכיר כי מדברים אתך, להורותך, כי מלמדים אותך את הדרך תלך בה. הוא אמרם ז"ל: 'בוא וראה אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מוכר את מטלטליו! לא הרגיש, לסוף מוכר את ביתו! לא באת לידו, עד שמוכר את בתו! לא באת לידו, עד שמוכר את עצמו! ('קדושין' כ.). בתחילה, רק מכה קלה, כמו שוט לטוס ולא מועיל, כי אז מכים אותו במהלומות יותר חזקות ועדין לא מרגיש, עד "שבט לגו פסילים", עד שיבין וישמע כי מדברים אתו!

'תנו רבנן: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל; הללו אומרים: "נוח לו לאדם שלא נברא, יותר משנברא." והללו אומרים: "נוח לו לאדם שנברא, יותר משלא נברא." נמנו וגמרו: "נוח לו לאדם שלא נברא, יותר משנברא, עכשיו שנברא, יפפוש במעשיו" ואמרי לה; ימשמש במעשיו' (עירובין יג:). ('דעת תורה'). ■

לקראת הסוף... אמון יצחק עם הרב שלישיא

בית שמש מתנ"ס זיומן ויצ"ו 8

ביום ראשון ב' אי"ר 26/04/09

ביום חמישי ו' אי"ר 30/04/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה
10 ש"ח

כניסה
10 ש"ח

ההוצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון 'שופר'

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזטר' 054-4007779

הלכה

מדיני בציעת הפת

שו"ע או"ח (רעד) וה'משנה ברורה'

ההלכות שלפנינו מבוססות ונוהגות בכל העדות ללא חילוק

במלח, שהשלחן דומה למזבח והאכילה לקרבן ונאמר: **"על כל קרבנה תקריב מלח"** (ויקרא' ב). עיין שו"ע (קסו ה). ה'בן איש חי' בשו"ת 'תורה לשמה' (תק) כותב: שאם אין לו מלח, אפשר שמועיל להטביל ברבר אחר, או בסוכר.

7. מצוה לאכול ג' סעודות בשבת, שתי הסעודות הראשונות צריכות להיות דוקא באכילת פת. אולם הסעודה השלישית יש מחלוקת אם היא חייבת פת, או שמא אפשר לקיימה בלא פת. וכתב השו"ע: שהעיקר כדעת הסוכרים לעשותה בפת. ומכל מקום מי שמחמת אונס לא היה יכול לסעוד סעודת ליל שבת בפת, יסעד ביום, סעודה נוספת במקומה, בפת. ■

3. בשעת הברכה יאחו בידו את שתי הככרות. יש דעות בין הפוסקים אם צריך לבצוע את שתי הככרות, או שמספיק בבציעת אחת מהן. וכל אחד יעשה כמנהג אבותיו.

4. נכון לבצוע את הככר התחתון וכדי שלא יהא כמעביר על המצוות, יאחזם בידו באופן שהככר התחתון יהא קרוב אליו יותר מן העליון. ויש אומרים שדין זה שביצע את התחתון נאמר על פי הקבלה רק בליל שבת ולא ביום השבת.

5. כשאין לכל אחד מהמסובים לחם משנה לפניו, לא יטעמו מן הפת לפני שיטעם המברך בעצמו.

6. קודם שיטעם את הפת, יטבילנה

1. יברך ברכת המוציא על שני ככרות שלימות וזה נקרא **"לחם משנה"** ('שמות' טז). וטעם דין זה הוא זכר למן שהיה מוכן לבני ישראל מערב שבת מנה כפולה לצורך השבת. לכן גם ביום טוב צריך לחם משנה. גם הנשים חייבות ב**"לחם משנה"** לפי שהיו בכלל אותו נס.

2. המנהג להוציא את כל המסובין בשמיעת ברכת המוציא, בכדי שיחשב לחם משנה שביד המברך לכולם, כי הברכה שנאמרה להוציא את כולם נאמרה כראוי על **"לחם משנה"**. וראוי למברך לומר תחילה "ברשות רבותי" שישמעו ברכתו כראוי. ואפילו אם הוא הבעל הבית יאמר בדרך נטילת רשות ממידת הענוה.

דברי אגדה

ממלחמת גוג ומגוג ('צפניה' א). כתיב הכא: **"יום"** וכתוב התם: **"ביום בוא גוג"** (יחזקאל' לח).

ביאר רבנו המהרש"א שם: שהרמוז לג' סעודות השבת בא במה שנאמר ג' פעמים **"יום"** בפסוק, בכדי לומר על המבואר בגמ' שהמקיים ג' סעודות בשבת נצול מג' פורעניות שכתוב בהם: **"יום"** והטעם שרמזם ב**"יום"** לפי שכל הצלה וגאולה נקראת על שם יום שהוא מאיר ובא ואילו הצרה נקראת על שם לילה, שהוא מחשיך לאדם. ■

ועוד נאמר (שם ק"ח): **"אמר רבי שמעון בן פזי, אמר רבי יהושע בן לוי, משום בר קפרא: "כל המקיים שלש סעודות בשבת, נצול משלש פורעניות; מחבלו של משיח. ומדינה של גיהנם. וממלחמת גוג ומגוג. מחבלו של משיח, דכתיב הכא: "יום" ('שמות' טז). וכתוב שם: "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום" וגו' (מלאכי' ג). מדינה של גיהנם, כתיב הכא: "יום" וכתוב שם: "יום עברה היום ההוא,"**

אמרו חכמינו ז"ל במסכת 'שבת' (ק"ז): **"אמר רבי אבא: "בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות, דכתיב: "לחם משנה"..."** תנו רבנן: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלש. רבי חידקא אומר: "ארבע". אמר רבי יוחנן: "שניהם מקרא אחד דרשו: **"ויאמר משה אלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה"** ('שמות' טז). רבי חידקא סבר: הני תלתא **"היום"** לבר מאורתא. ורבנן סברי: בהדי דאורתא.

הנהגות צדיקים

להזיק לו. אמר לו ה'חפץ חיים': "כשאדם אוכל לכבוד שבת - אז שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא ולא יהא לו שום היזק". היהודי הזה לא נחה דעתו בזה וחזר ואמר: "רבי! אבל אולי זה יזיק לי?". אמר לו ה'חפץ חיים': "אם כך, שאתה חושש כל כך, צריך אתה לעשות מה שהרופאים אמרו לך". ופירש ואמר: "אם אתה מקבל את דברי חז"ל כפשוטם ומאמין בדבריהם באמונה מוחלטת, אין ספק שלא יארע לך שום היזק, אבל אם אתה מפקפק בלבך, הרי השבת לא תגן עליך, אתה חייב לעשות מה שהרופאים אמרו לך". ■

הלך חותני הרב בצהרי יום השבת, כדי לדרוש בשלומו של האומלל ולהרגיע את רוחו. חפש ומצאו שיושב בניחותא על עיי חורבתו, כשהוא סועד לבו בסעודה שלישית ומזמר זמירות לכבוד שבת מלכתא, כאילו לא אירע לו מאומה, המושג **"שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו"** קרם עור וגידים אצל יהודי זה.

❖ מעשה שהיה בזמן ה'חפץ חיים': ביהודי שחלה והיו לו חומצות בקיבה, הרופאים אמרו לו שאסור לו לאכול דבר שנשתהה אחר הבשול. ושאל את רבנו ה'חפץ חיים': אם מותר לו לאכול חמין בשבת, כי לדברי הרופאים זה יכול

❖ דרכו בקדש של רבי חיים פלאג'י זצ"ל ללמוד במשך סעודות השבת, 'שלחן ערוך' הלכות שבת בשבתו וכן בחג היה לומד על השלחן בשעת הסעודה הלכות חג.

בספר 'הרב מפוניבז' (א קו) מובא, שסיפר רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל: בבואי ללודיז' עוד זכיתי לפגוש באותו יהודי הולך תמים, שחותני עליו השלום סיפר לי בהתפעלות רבה. שפעם אחת, בעצם יום שבת קדש, פרצה שריפה וביתו של אדם זה שהיה עשוי מקורות עץ וגגו מכוסה בקש ובגבבא, נעשה כולו למאכולת אש ולא נותרו ממנו רק מעט גלי אפר.

'תזריע מצורע'

להערות והוספות לשלוח לתד 2718 בני ברק

"כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן... וְנִתְּתִי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם"

מה ההבדל בין צדיק לרשע בבשורה זו?

פנינים לפרשה

"ובימים השמיני ימול" (יב ג)

בספר 'לב חיים' מביא: שמצינו כמה וכמה דמיונות בדברי חז"ל בין ברית המילה להקרבת קרבן. דרשו חז"ל במסכת 'שבת' (קלב.): "ביום ולא בלילה", שברית מילה דינה להעשות ביום בלבד. וכן לענין הקרבנות נלמד ב'יומא' (כה). מ"ביום צותו" (ויקרא' ז). "ביום ולא בלילה". כמו כן דרשו חז"ל עוד: "ביום השמיני" אפילו בשבת. ודומה לקרבנות שקבוע להם זמן שדוחין את השבת.

עוד מביא את דברי רבנו בחיי בפרשת 'לך לך' שכותב: שסעודת הברית, יש בה בחינה של אכילת הקרבן. וכשם שדם הקרבן ניתן לכפרה על המזבח, כך דם המילה מכפר. ועל כן מצותה "ביום השמיני", כמו שהקרבן לא יוכשר עד יום השמיני. וכמו שאמרה תורה: "ובימים השמיני יקלח ירצה לקרבן". וגדולה המילה מן הקרבן; שהמילה בגופו והקרבן בממונו. ועל כן הוא חשוב לו כעקידה, כאילו עקד וזבח את עצמו ונאמר: "כרתי בריתי עלי זבח" (תהילים' נ).

"ובימים השמיני ימול" (יב ג)

הקשה האור החיים' הקדוש: מדוע היה צריך לצוות על מצות ברית מלה? הרי כבר בפרשת 'לך לך' אמרה התורה כל פרטי דיני המילה. ואם תירצי לומר; שבא להודיע, שמל ביום ולא בלילה. וכן שמל אפילו בשבת. א"כ, למה לא הודיע זאת כבר בפרשת 'לך לך'? ותירץ האור החיים' הקדוש: שאם היינו למדים מפרשת 'לך לך' היינו אומרים שרק אצל אברהם שלא קבל את התורה או אצלו מילה דוחה שבת, שהרי

נצטוה על המילה ולא על השבת. משא"כ עם ישראל שנצטוו על השבת, אז היינו אומרים שמילה לא תדחה שבת, שהרי כתוב: "מחלליה מות יומת" ('שמות' לא). לכן ציוה על המילה לומר שדוחה את השבת.

אלא שעדין קשה; למה לא אמר זאת בפרשת 'לך לך' שמל אפילו בשבת? אומר האור החיים' הקדוש: ששם לא היה צריך לצוות לאברהם שדוחה את השבת, שהרי לא נצטוה על השבת ועל המילה כן נצטוה. וא"כ, בודאי מילה תדחה את השבת, משא"כ אחר שנצטוונו על השבת, אז מנין שמילה תדחה את השבת? לזה בא הציווי: "ובימים השמיני ימול" לומר: שאפילו בשבת.

"וינדבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: אדם כי יהיה בעור בשרו" (ויקרא' יג)

הקשה הרמב"ן: מדוע לא נאמר כאן ולא בתחילת פרשת 'מצורע': "דברו אל בני ישראל". ואילו בפרשת "זב" (טו ב). כתוב: "דברו אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב?". ותירץ הרמב"ן: שלא נאמר: "דברו אל בני ישראל" משום, שהכהנים שרואים את הטמאים יכריחו אותם להסגר ולהטהר, משא"כ בזב שהוא בסתר והכהנים לא רואים, הזהיר את ישראל שיודיע לכהן.

מצורע

"כי תבאו אל ארץ כנען... ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם" (ויקרא' יד לד)

פרש"י: 'בשורה היא להם; שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן'.

וקשה: בשביל מה היו זקוקים לבשורה? ועוד: הרי כל ענין הנגעים בא בשביל לשון הרע ואם כן הם ראויים לעונש ולא לבשורה?

תירץ ה'פנים יפות' על השאלה הראשונה: שהוצרכו לבשורה משום 'שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו' רק דברים שרגילים למצא, אבל דברים שאינם רגילים למצא ולא עלה על דעת הבעלים לקנותם אינו זוכה, (כמבואר בתוספות ד"ה: 'דשתיך' - ב"מ כו.). לכן הוצרכו לבשורה מהקדוש ברוך הוא שע"י הבשורה יתכוונו לזכות ולקנות.

ב'דרש משה' של רבי משה פיינשטיין מתרץ את השאלה השניה: שאם האדם היה צדיק במעשיו היה ראוי שיתגלה לו המטמון שהובטח להם שיכנס לארץ ללא שום צער. משא"כ, האדם החוטא נתגלה לו המטמון ע"י בושה והפסד, כדי שיפשפש במעשיו.

"זאת תהיה תורת המצרע... וצנה הפכה ולקח למטהר שתי צפרים"

פרש"י: 'לפי שהנגעים באין על לשון הרע ('חולין' קמ. 'ערכין' טו.). שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרת צפרים שמפטפטין תמיד, בצפצוף קול'.

הלאו שעובר המספר לשון הרע הוא: "לא תלך רכיל בעמיה" (ויקרא ט). כמבואר ברש"י (שם). וא"כ כל האיסור והלאו הוא בדבור ולמה אמר הכתוב בלשון: "לא תלך רכיל"?

תירץ ה'חפץ חיים' בספרן 'שמירת הלשון' (כלל ב יב בהגהה) בשם השל"ה הקדוש: שהתורה באמת באה לומר שבלשון הרע לא רק על הדבור עצמו יש איסור, אלא גם על ההליכה עצמה ולכן כתוב בלשון: "לא תלך רכיל". וכן מצינו אצל המרגלים שכתוב שם: "במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאנו את עונתיכם

הגורם. משא"כ בסוכה, הציווי הוא על הזמן.

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג מבאר בספרו 'משמרת חיים' (עמ' 5) בדרך אחרת ואלו דבריו: שמ"ע שהזמן גרמא, שייך רק שהמצוה שייך בעצמותה בכל זמן, רק שהתורה באה והגבילה את הזמן, כגון: סוכה. שאפשר לשבת בסוכה כל השנה כולה, רק שהתורה באה והגבילה בזמן קצוב של שבעת ימים, זה נחשב מ"ע שהזמן גרם. משא"כ בספירת העומר, שעצם המצוה לספור חמישים יום אחרי הבאת העומר ובזמן אחר לא שייך את המצוה כי לא מביאים את העומר, א"כ אין המצוה מוגבלת בזמן, אלא שבזמן אחר, לא שייך את המצוה כלל, זה לא נחשב למ"ע שהזמן גרמא, כי לא הזמן הוא הגורם. ■

העומר אינה מצות עשה שהזמן גרמא שיטת הרמב"ן: שספירת העומר לנשים, אינו נחשב מצות עשה שהזמן גרמא.

הקשה ה'דברי יחזקאל' (מה ד): מדוע לא נחשב למ"ע שהזמן גרמא, הלא המצוה בזמן מסוים? ותירץ ה'דברי יחזקאל': שמ"ע שהזמן גרמא נחשב רק שהזמן מחייב, כגון: מצות סוכה שהזמן של סוכות, מחייב לישב בסוכה. משא"כ ספירת העומר, לא הזמן מחייב את הספירה אלא בגלל שהתורה אמרה: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר...". (ויקרא' כג). כלומר: שאם הבאת העומר היתה בזמן אחר הרי שהיה צריך לספור בזמן אחר, זאת אומרת; שלא הזמן הוא הגורם, אלא מצות הבאת העומר היא

אַרְבָּעִים שָׁנָה" (במדבר' יד). שהם קבלו עונש בעבור הימים שהלכו לתור את הארץ והדבר תמוה: הרי העון שלהם היה שהוציאו דיבתם רעה על הארץ, א"כ מדוע נענשו ארבעים שנה על הליכתם?

אלא, לפי מה שביאר ה'חפץ חיים' הדבר מובן: שהיות ויש איסור גם על ההליכה והליכתם של המרגלים גם היתה במחשבה רעה כפי שביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, לכן נענשו מידה כנגד מידה ארבעים שנה כנגד ארבעים יום שהלכו במחשבה רעה.

ספירת העומר

טעם שיטת הרמב"ן שמצות ספירת

שו"ת חברותא

"וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשׂוֹר עַרְלָתוֹ"

מתי מברכין 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'?

הבן משבח ומודה להקב"ה שצונו על המילה כשתבא לידו ותיקוה כאן לגלות ולהודיע שמקיים מצות מילה לשם ה' ולא לשם מורנא ולא לשם הר גריזים. (ע' ע"ז כז).

והר"א ממיץ בספר 'יראים' (סוף מצוה יט) כתב: 'המל אומר: ... אבי הבן אומר' וכו'. ואע"ג דמתניא אחר המילה. רש"י פירש שאומרה קודם המילה. דקי"ל: 'כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן'. והא דלא הקדים התנא למתני להא ד'אבי הבן אומר' וכו' קודם ברכת המילה, משום דלא פסיקא ליה, [כלומר: שאין זה דבר הנוהג בכל ענין] כי לפעמים אין אבי הבן שם. [כלומר: שאז אין מברכים ברכת 'להכניסו' כלל. דס"ל כמ"ש הרמב"ם (מילה רפ"ג): שאם אין אבי הבן שם אין מברכים ברכה זו].

וברכה דפסיקא ליה, הקדימה'. ובספר 'יראים' השלם (ב רכה:): סיים אחר הלשון הנ"ל: 'ורבנו יעקב (ר"ת) פירש; שיש לברך כדרך ששנויה בבבביתא, 'המל אומר: ... אבי הבן אומר' וכו'. ונראים דברי רש"י. עכ"ל.

ומרן ה'בית יוסף' ביו"ד (רסה) כתב:

'אבי הבן אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצננו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו' ואחר כך 'המל אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצננו על המילה'. וכן הנהיג לעשות, שאבי הבן מברך תחלה קודם המילה: 'אשר קדשנו במצותיו וצננו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו', משום ש'להכניסו' להבא משמע. וכדאמרין ב'פסחים' (ז): 'לבער, כולי עלמא לא פליגי דודאי להבא משמע'. ועוד דקי"ל: 'כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן' (שם):.

ורבנו תם החזיר המנהג לקדמותו וגרס: 'המל אומר... תחלה ואח"כ אבי הבן אומר' וכו' והיה ד'פסחים' (ז). הכי פירשו: 'לבער, כולי עלמא לא פליגי, דודאי להבא משמע' טפי מלשעבר. ומיהו, לשעבר נמי משמע. והא דקי"ל: 'כל המצוות, מברך עליהן עובר לעשייתן' היינו: דוקא כשהמברך בעצמו עושה המצוה.

וב'פסחים' (ז). הוסיפו עוד התוס' בשם ר"ת: שאע"פ ש'להכניסו' להבא משמע, י"ל: שברכה זו לא נתקנה על מצות המילה שנעשית עכשיו, אלא אבי

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: אימתי מברך האב את ברכת 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'?

תשובה: כתב בשו"ת 'ביע אומר' (ז יו"ד כא): נשאלתי אודות המנהג בארץ ישראל אצל כל עדות המזרח, שאבי הבן מברך ברכת: 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו' קודם ברכת המילה, שזהו היפך ממה שפסק מרן בש"ע ביו"ד (רסה סא): שאחר שברך המוהל על המילה, אבי הבן מברך ברכת 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו', בין המילה לפריעה, האם יש טעם נכון למנהגינו הנ"ל?

במסכת 'שבת' (קלז:): 'תנו רבנן: המל אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצננו על המילה'. אבי הבן אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצננו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'. העומדים אומרים: 'בשם שנקנס לברית, פן יכנס לתורה ולחפה ולמעשים טובים'. וכתבו התוספות שם: רשב"ם גרס,

שהרי"ף והרמב"ם והרא"ש גורסים כרבנו תם; 'המל אומר: ... אבי הבן אומר' וכו' והעתיק לשון הרא"ש הנ"ל.

וכן פסק ב'שלחן ערוך' (רסא א): שאבי הבן מברך: 'לְהַכְנִיטוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם אֲבִינוּ' בין המילה לפריעה.

ובעל 'העיטור' (במילה שער ג חלק ד', נב ע"ד) כתב: **וְשֹׁדֵר רַב שְׁלוֹם גֵּאוֹן, מְנַהֵג שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת, שְׂאֵבֵי הַבֵּן אֵינּוּ מְבָרְךְ, אֲלֵא עַד לְאַחַר הַמִּילָה, שְׂמֵא יִתְקַלַּק הַבְּרִית. וְהַגֵּאוֹן רַבּוֹ יִצְחָק אֶלְפִסִּי** (הרי"ף)

השיב בתשובה: על ברכת אירוסין, שצריך לברך אותה קודם הקדושין וכן המילה צריך אבי הבן לברך קודם המילה, שכל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן, חוץ מטבילת הגר. ומי שאומר כיון שנתורה הפריעה, יכול לברך אחר המוהל, שעובר לעשייתן היא, דהא קי"ל: **מַל וְלֹא פָרַע, כִּאִילוּ לֹא מַל', לֹא דוּקָא הוּא, שֶׁהַפְּרִיעָה שְׂיֹרֵי מִצּוּהָ הִיא וְלֹא חֲשִׁיב עוֹבֵר לְעִשְׂיָתָן.**

וכתב על כך בעל העיטור: **וְלִי מִסְתַּבְּרָא כְּרַב שְׁלוֹם, שְׁכַל מִצּוּהָ שְׁתַּלְוִיָּה בְּאַחַר, אֵין מְבָרְכִים עֲלֶיהָ אֲלֵא אַחַר עִשְׂיָתָהּ; כְּגוֹן מִילָה, שֶׁהִיא בִיד הַמּוֹהֵל וְאֵבִי הַבֵּן מְבָרְךְ. וְכְגוֹן אִירוּסִין, שֶׁהִיא [תַּלְוִיָּה] בִיד הָאִשָּׁה, אֵינּוּ מְבָרְךְ בְּרִכַּת אִירוּסִין, אֲלֵא אַחַר הַקְּדוּשִׁין. וְכִ"כ רַבְנּוּ תַם. וְכֵן מְנַהֵג.' עכ"ל.**

ולפי דרכנו למדנו, שהרי"ף בתשובה ס"ל שאבי הבן מברך ברכת 'לְהַכְנִיטוּ' דוקא לפני המילה. וכן מבואר עוד בספר 'האשכול' (ב קטט): שאחר שהביא דברי רב שר שלום הנ"ל, סיים על זה: **וְהַגֵּאוֹן רַבּוֹ יִצְחָק הַשִּׁיב בְּתַשׁוּבָה, בְּרִכַּת אִירוּסִין מְבָרְךְ וְאַחֲ"כֵן יִתֵּן הַקְּדוּשִׁין וְכֵן בְּמִילָה, אֵבִי הַבֵּן מְבָרְךְ לְהַכְנִיטוּ, קוֹדֵם הַמִּילָה.**

וברור שרבנו יצחק דקאמר, היינו: הרי"ף. וזהו שכתב המנהיג (קכג): שבפס נהגו; שאבי הבן מברך 'לְהַכְנִיטוּ', קודם המילה והוא על פי הוראת הרי"ף, מרא דאתרא של 'פס'.

והן אמת שבשו"ת הרי"ף (רצג) אחר שפסק שאבי הבן צריך שיברך 'לְהַכְנִיטוּ' ואח"כ מלין אותו, סיים: **וְאֶפְּלוּ אִם בִּירַךְ לְאַחַר שְׂמַל, אִם לֹא פָרַע עֲדִין, מוֹתֵר לְבָרְךְ, ד'מַל וְלֹא פָרַע כִּאִילוּ לֹא מַל'.** ע"כ. וכן הוא ב'ארחות חיים' (ח"ב ח). נראה שתשובה מקוטעת היא ונאמנים עלינו דברי בעל 'העיטור' ובעל 'האשכול' בדעת הרי"ף שיש קפידא בזה לברך 'לְהַכְנִיטוּ' תחלה.

גם בשו"ת מהר"ם אלשקר (יח) הביא מ"ש רבנו אברהם בן הרמב"ם בספר אל כפאיה וז"ל: **וְנִמְצָא לְרַבְנּוּ הָאֵי גֵּאוֹן בְּתַשׁוּבָה; שֶׁאֵין הַקְּפֵדָה אִם תְּהִיָּה בְּרִכַּת**

'לְהַכְנִיטוּ' קוֹדֵם הַמִּילָה, או אַחֲרֶיהָ. אֲבָל אַבָּא מֵאֵרִי (הרמב"ם) סוֹבֵר; שְׂצִרְכָּה לְהִיּוֹת קוֹדֵם הַמִּילָה.

וראייתו על זה, ממה שאמרו: **'הַמַּל אֹמֵר... אֵבִי הַבֵּן אֹמֵר',** מוכח ששתי הברכות קודם המילה הן, שהרי דבר מוסכם הוא שברכת המל קודם המילה וכן הדין לאבי הבן שמברך קודם המילה.

ועוד ראה מנוסח הברכה: שאומר: **'לְהַכְנִיטוּ',** שהוא לשון להבא וכמו שאמרו בפסחים (ז). **'לְבַעַר, כּוֹלֵי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי, דוֹדָאֵי לְהַבָּא מִשְׁמַע'.**

ועוד ראה: שהרי מברך: **'אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיטוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם אֲבִינוּ' וְכֵל הַמִּצְוֹת מְבָרְךְ עֲלֵיהֶן, עוֹבֵר לְעִשְׂיָתָן.**

והרוצה לקנטר בזה ולהעמיד מנהגו לברך 'לְהַכְנִיטוּ' אחר המילה, תורה על חסרון ידיעתו בתלמוד ואין השגחה בדבריו אצל החכמים.

וצריך לומר; שרבנו אברהם נפק דק ואשכח שהרמב"ם בסוף ימיו הורה כן הלכה למעשה וכדעת הרי"ף רבו ואותן תשובות נכתבו בימי חרפו והלכה כמשנה אחרונה.

ומעתה, מ"ש מרן הב"ש שדעת הרי"ף והרמב"ם לפי גירסתם, **'הַמַּל אֹמֵר... אֵבִי הַבֵּן אֹמֵר'** וכו' כדעת ר"ת; שיש לברך 'לְהַכְנִיטוּ' אחר המילה, אינו מוכרח כלל! שהרי י"ל, כמ"ש הר"א ממיץ:

שהתנא הקדים ברכת המילה, משום דפסיקא ליה, משא"כ ברכת 'לְהַכְנִיטוּ', שאם אין אבי הבן שם, אין מברכים ברכה זו. וכ"כ הגאון מהר"י טייב בספר 'ווי העמודים' (יט טז). אליבא דהרי"ף והרמב"ם. ע"ש.

ואילו שלטה עינו הבדולח של מרן בדברי רבנו אברהם בן הרמב"ם הנ"ל, שמעיד בגדלו שהרמב"ם הורה הלכה למעשה לברך 'לְהַכְנִיטוּ' קודם המילה וכ"כ רבנו פרחיה הנ"ל, לא היה כותב כן, בדעת הרמב"ם.

סדר המילה הנהוג בירושלים: אבי הבן מברך: **'לְהַכְנִיטוּ'** וכו' ומוסר התינוק למוהל והמוהל נותנו על הכסא המוכן לאלוהו הנביא ואח"כ נותנו לסנדק ומברך: **'עַל הַמִּילָה'** ומל ואבי הבן אומר: 'שהחיינו'.

ומנהג ותיקין הוא ע"פ דעת רש"י ורשב"ם והרי"ף והרמב"ם וסיעתם. והרי זה כמבואר.

וכ"כ בספר 'בית המלך' בקונטרס 'סוכת דוד' (אישות ג כג דף י ע"ג): שלענין מעשה נוהגים פה עה"ק ירושלים לברך 'לְהַכְנִיטוּ' קודם המילה ונהגו כן ע"פ מ"ש רבנו אברהם בנו של הרמב"ם, שצריך לברך 'לְהַכְנִיטוּ' קודם המילה וכזה הורה מר אביו הרמב"ם ונעשה

הלכה למעשה לפניו. גם הרב הגדול רבי חיים דניאל שלמה פינסו בספרו 'שם חדש' על ה'יראים' (א יח): כתב: לתמוה על מנהג ירושלים שנהגו שאבי הבן מברך 'לְהַכְנִיטוּ' קודם המילה, שזה היפך רוב הפוסקים ומרן הש"ע שקבלנו הוראותיו. וסיים: **'ומכל מקום, כאשר זכיתי לשכון כבוד בירושלים, חנני ה' ויתן לי בן ועשיתי כמנהג ירושלים לברך 'לְהַכְנִיטוּ' קודם המילה, מבלי ידיעת טעם לדבר. והשי"ת יאיר עינינו בתורתו.'**

אולם לפי מה שכתבנו, שאדרבה, דעת הרי"ף והרמב"ם כל בטר איפכא והם שני עמודי הוראה, שעליהם נשען כל בית ישראל, מנהג ירושלים יסודתו בהרי קדש וכמ"ש המהר"ם אלשקר בתשובה (יח), שאחר שהביא דברי הרי"ף והרמב"ם בזה כנ"ל, הוסיף להביא מ"ש בתשובת הגאונים בזה"ל: **'כתב רבנו החסיד: אבי הבן צריך לקחת בעצמו את בנו ולהכניסו לברית ולא על ידי שליח ובעודו בין זרועותיו יברך ברכת 'לְהַכְנִיטוּ' קודם שימולו אותו, שאין הברכה אלא על הכנסתו למולו וא"צ לברך ברכה זו אחר שמלין אותו, שברכה לבטלה היא.'**

וסיים המהר"ם אלשקר: **'ונראה שזה רבנו החסיד הוא רבי חנוניא החסיד איש ירושלים שאמרו עליו הגאונים שקבלו מרוב הקבלות הערוכות לו מימי התנאים ז"ל.'**

אתה הראת לדעת, שאדרבה המנהג של ירושלים שנהגו כדברי הגאונים ורש"י ורשב"ם והרי"ף והרמב"ם וסיעתם, הוא המנהג הנכון והאמתי וכבר כלל לנו מרן בהקדמתו שבכל מקום ששני עמודי ההוראה עומדים בשיטה אחת הכי נקטינן. ואילו ראה מרן בנ"ד דברי הרי"ף והרמב"ם וסיעתם בודאי שהיה פוסק כדבריהם.

מסקנא דדינא: שהמנהג שלנו בירושלים לברך ברכת 'לְהַכְנִיטוּ' קודם ברכת המילה, כדעת הגאונים והרי"ף והרמב"ם ורש"י ורשב"ם ו'היראים'. ואין חלוק בזה בין אם האב בעצמו הוא המוהל, לבין כשהמוהל הוא שליח של אבי הבן, אלא שיש להסמיך ברכת 'לְהַכְנִיטוּ' לברכת 'עַל הַמִּילָה' ושלא ישיח אבי הבן, בין ברכת 'לְהַכְנִיטוּ' לבין המילה והפריעה.

והרב ר' דוד אבודרהם בתחלת הספר (ג דף ז סוף ע"ג) כתב: שהנכון הוא כדברי האומרים שברכת 'לְהַכְנִיטוּ' אינה כשאר ברכות המצוות, אלא ברכת שבח והודאה היא, שהאב מודה להשי"ת שזיכהו לבן ו'לְהַכְנִיטוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם אֲבִינוּ'. ע"ש. וכ"כ מרן ב'כסף משנה'. ■

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום רביעי יב' אייר 06.05.09
יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א	11:00 מירון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א	12:00 עמוקא
ארוחת צהרים כיד המלך	14:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	15:30 מלון כינר
קבר רבי מאיר בעל הנס זיע"א	17:30 טבריה

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק

טל: 03-6777779

נמ"ח שידוכי שמחה ותקוה

שיטה חדשה מקורית ומיוחדת
שמחיבת תוצאות בעזה"ת
02-5725678

מרפאת שיניים שן וחסד

נוסד בשנת 1982
כתר חרסינה 575 ש"ח
ש"ח 1.490 ו"ש"ח
תותבת 2.990 ו"ש"ח
ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
03-5794757 ♦ **052-8448443**

לפרסום ב'גנזי המלך'

צלצל עכשיו:

03-6777779

שלוחה 552

צירוף

צורכי סאונג
ווזא
קו"א אפקס:

03-6768855

חדש לציבור הדתי

ניסן
משה מומחה לתביעות
ביטוח לאומי רפואיות לשעבר
בביטוח לאומי

★ נפגעי עבודה
★ ילד נכה
★ נכות כללית
★ ועדות ערערים ועוד...

יעוץ ראשוני חינם
טל. 03-6517050
נייד. 052-8235961

יעמדו על הברכה

אלעד בן וורקנש זהבה
זמר בת אטווה
רפואה וכל הישרעות
ולבית של תורה

מאריקו בן אלידה
יזכה לעלות ארצה
עם כל משפחתו בקרוב

ניר בן אורלי
לזיווג הגון

יחיאל בן יוסף ושושנה קאפח
הרבה בריאות

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

ארגון 'שופרי' בראשות הרב אמנון יצחק שליט"א

ומאות אלפי בעלי התשובה בארץ ובעולם

אבלים ודווים על הסתלקותו

לישיבה של מעלה

של עטרת ראשנו ונזר תפארתנו

קדוש ישראל מאור עינינו ומנחה דרכנו

שר התורה והיראה

רבן של בעלי התשובה

מרן הגאון הגדול

רבי יהודה שפירא זצוק"ל

נשיא ארגון 'שופרי'

שהנהיג את הארגון מיום הווסדו על כל צעד ושעל

ונשאנו בחיקו "כאשר ישא האומן את היונק"

עד תום ה-30 לפטירתו ולע"ג

ארגון 'שופרי' יתן לכל דורש עד 1,000,000 קלמות מייפ וזידאו חינם

וכל סוגי ה-DVD ב-10 ש"ח בלבד

אנציקלופדיה ושחרורון ב-100 ש"ח במבצע

פרטים נוספים בטלפון 03-6777779 בין השעות 8:00-18:00